

פרוטוקול מס' 32

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
יום ד', כ"ז בסיון תשל"ל - 1.7.70, שעה 8.45

נכחו;

חברי הוועדה:
א. כץ
ב. אליעזר
ג. בן-פורת
ד. גולדשמידט
ה. הרמן
ו. ורדיגר
ז. לוי
ח. טועד
ט. פרוש
י. קורן
יא. רזיאל-נאור

פרזנטים:
י. שריד - הפנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות
י. סטנר - היועץ המשפטי של משרד החינוך והתרבות
ש. בן-דור - משרד החינוך והתרבות
ט. גלס - משרד המשפטים

מזכ"ר הוועדה: פ. פלקסר

רשמה: צ. ספרן

סדר היום: א. שאילתות.

ב. תקנות לחוק פיקוח על בתי ספר תשכ"ט-1969 - כללי פיקוח על בתי ספר (מבחנים למתן רשיונות) תשל"ל-1970 לפי טעיה 9 לחוק הנ"ל.

ג. חילופי דעות למיכום הדיון בענין מעמד המורה בישראל.

(0945-060770)

אני פותח את הישיבה.

הי"ר א. כץ:

א. שאילתות

א. רזיאל-נאור:

1. עשרה ימים עברו מאז סיור הוועדה בצפון בו עמדנו על הפחסור במקלטים ועל הפצב הפגונה בו נתונים המקלטים הקיימים. האם נעשה משהו ואם כן מה נעשה?

בוועדה המשותפת של ועדת הפנים וועדת החינוך לענין המקלטים נאמר אהמול בישיבה שבפועל פשש אין עושים דבר. אני מרשה לעצמי להסב את השומת לב משרד החינוך והתרבות לכך שאפשר לנצל את ימי החופש הגדול לפציאת פחרונות ביניים.

ייתכן וצריך להקים רשות מיוחדת - שתהא מורכבת ממשרד החינוך, האוצר ומשרד הפנים - לענין הקמת המקלטים. ייתכן שגם לצורך אחזקתם יש להקים איזה שהוא גוף אזרחי.

2. מה משך הזמן הסביר בין מועד בחינות הבגרות לבין המועד בו מקבלים את התעודה?

3. הייתי רוצה לקבל נתונים על הקייטנות והמועדונים הפועלים בחופש בישובי הספר ובפרברי הערים הגדולות, שהם נקודות התורפה העיקריות. מה מספר הילדים שהיו זקוקים לסידור ולא מצאו סידור?

הי"ר א. כץ: תשובות על השאלות מן הישיבה הקודמת.

י. שריד:

לשאלתו של חבר-הכנסת קורן על מערכת היחסים בין המשרד לבין העובדים בחינוך המשלימים: הארגון היציג של עובדי החינוך המשלימים היא הסתדרות הפקידים, שבתוכה יש סקציה הנקראת "עובדי החינוך המשלימים". הרגשת הסכסוך נבעה מכך שארגון זה הציג תביעות החורגות ממסגרת עיסקת בחבילה והפחייבות הוצאות נוספות. ישבה ועדה - שבה השתתפו גם נציג המשרד, נציג משרד הפנים ונציג מרכז השלטון המקומי - שהכינה תקנון המחייב הגדלת הוצאות התשלומים למדריכים וארגון עובדי החינוך המשלימים דורשים שנאשר תקנון. אינני יכול לאשר תקנון המחייב הוצאות כספיות נוספות, כשאין מי שישלם, מה גם שהרשויות המקומיות מקיימות את החינוך המשלימים ב-90% ואילו חלקנו 10% בלבד. מה שמחייב פעיסקת החבילה ינתן לעובדים. לשאלת היושב-ראש בדבר הוצאת 30 תלמידי כיתה י"א מבית חינוך היכון עירוני ג': התלמידים הוצאו משתי סיבות - 1. על הישגים לימודיים שהם למטה מן המינימום. 2. על הפרת משמעת. לאחר טיפולו של המפקח הוחזרו רוב התלמידים ובשארן רק 7 לטיפול, שמנהל בית הספר דואג לפצוא להם מקום לימוד במוסדות אחרים.

לשאלת חבר-הכנסת פרוש לפי איזה קריטריונים משחררים תקציבים למועדוני נוער: השתתפותנו בבתי נוער ובבתי תלמיד תלויה ביכולתה התקציבית של הרשות המקומית. ברשויות מקומיות כמו תל-אביב או חיפה השתתפותנו מועטת מאד ובתי הנוער מתקיימים ברובם על חשבון הרשויות המקומיות, ארגונים ציבוריים וארגוני נשים.

לשאלת חבר-הכנסת אליעד בקשר לזעזועים הצפויים בשלוחה החיפנית של האוניברסיטה: באנו בדברים עם הפכון האוניברסיטאי בחיפה ומתברר שלא דוברים ולא יער.

ש. לויין: הצעה: לאחר שיושב-ראש ועדת החינוך והתרבות אפר מעל בפת הכנסת שעל יסוד מחקר שהוזמן נמצא שרמת מנהלי בתי הספר היסודיים היא נמוכה מן הציון בלתי מספיק, הרי תיתכן אחת מן השתיים: או שהיושב-ראש של הוועדה ימחק את הדברים האלה או שיביא זאת לדיון בפני הוועדה. לא יכול להיות שנשמע הערה כזו על 1,600 מנהלים ולא נזדעזע.

הי"ר א. כץ:

אני מקבל בשלב זה את החלק השני של הצעתך לקיים דיון בוועדה. את המחקר לא אני ערכתי, אלא ציטטתי אותו בלבד. אני עומד בדברים עם ד"ר כספי, שהיה אחראי לביצוע המחקר, שהוזמן על ידי האוניברסיטה העברית. אני מניח

היו"ר א. כץ:

שהאוניברסיטה תיתן את אישורה לעורך המחקר להופיע בפנינו על מנת להרחיב את הדיבור על פיצוי המחקר.

ש. לוי:

ראיתי את שאלון בחינת הבגרות בתנ"ך שבה נכלל השנה פרק כ"ד או כ"ו מספר ישעיהו. התלמידים אמרו לי שפרק זה אינו נכלל בחוכנית הלימודים. אני רוצה לבקש הסבר מה היה ההגיון לכלול פרק זה בבחינה.

ז. הרמן:

בנאומי בשבוע שעבר על נושא העלייה והקליטה אמר השר שפעון פרט בין היתר כי אחת הסיבות לירידת עולים מן המרחץ היא אי קליטת ילדיהם בבתי הספר. השר האשים את המורים שאינם מארגנים עבור ילדיהם לפרות שיש להם הוראות ממשרד החינוך לעשות זאת והעניין כולו אינו אלא כשלון גמור.

י. גולדשמידט:

בשעה דנה הוועדה ברשימת ישובים בנוגע לתחולת חוק לימוד חובה על כיתה ט' והובעה אז שאלה שבמערב מאוחר קצת יותר נקבל דוח ממשרד החינוך והתרבות באיזון מידה ניתן היה לבצע זאת בפועל. מכיוון ששנת הלימודים בחינוך היסודי באה לקיצה אני מניח שמשרד החינוך יכול להודיע לנו אם היו בעיות, כיצד נפתרו והאם הוא שקט ובטוח שכל מסיימי כיתה ח' מצאו את המקום המגיע להם לפי החוק באותם מקומות שנכללו ברשימה.

א. רזיאל-נאור:

קראתי בעתון ידיעה שארגון מנהלי כתי הספר היסודיים החליט לא לעבוד בחופש ולא לעבוד תוכניות לקראת שנת הלימודים הקרובה. האם המשרד שמע על כך, ואם כן האם הוא סבור שהעניין ראוי לטיפול?

ב. תקנות לחוק פיקוח על בתי ספר, חשכ"ט-1969 - כללי פיקוח על בתי ספר

(מבחנים למתן רשיונות) חש"ל-1970, לפי סעיף 9 לחוק הנ"ל

היו"ר א. כץ:

בישיבה הקודמת עסקנו בפרטים שהובאו על ידי נציגי משרד החינוך לגבי חקנות מבנים וחקנות בטיחות. לחלק מחברי הוועדה היה רושם כי חלק מבתי הספר, ולא דווקא פרטיים אלא ציבוריים, לא עמדו בחקנות, בעיקר בתנאי הבניין, חדרי ספח וכיוצא בכך בנושא זה. מר שריד הרגיע אותנו באומרו שאין הכוונה לפצות את הדין בשלב זה עד הסוף, אלא להעביר את הנושא בצורה הדרגתית כך שברור יהיה מצד אחד שילדים לא יסתובבו ברחוב, מצד שני לא יהיו מוסדות המלמדים את תלמידיהם בתנאים לא תנאים.

י. שריד:

אנחנו מודעים לעניין זה שנקרא בנינים ותנאים פיזיים אחרים המאפשרים לימוד תקיין. הבודלנו קודם כל בין שני דברים: בין בנינים קיימים ובין בנינים חדשים. לגבי האחרונים אנחנו מעלים כמובן את התביעות, אך לגבי הקיימים התביעות אינן מופרזות כל כך בנוסף על העובדה שהחוק מאפשר לנו להיות גמישים בקצב ביצוע התיקונים הדרושים. אם אנחנו מגלים שמוכרחים לתקן בבית ספר מסויים את התנאים הפיזיים ואם אפשר לעשות זאת בחצי שנה או בשנה אלא דרוש זמן רב יותר, מאפשר לנו החוק לתת רשיונות זמניים. אין פה כל כוונה שהחוק יאפשר לנו לסגור באופן כללי את כל בתי הספר הפרטיים. עצם העובדה שהפרדנו בין בית ספר חדש לבין בית ספר קיים, שממנו אנחנו דורשים פחות, מוכיחה שיש רצון לקיים את בתי הספר הפרטיים אלא בתנאי מינימום שלא יזיקו לשלום הילדים.

היו"ר א. כץ:

בפעם הקודמת הועלתה הצעה לאפי לגבי מבנים את הנוסחה הגמישה יותר המופיעה לגבי ריהוט וציוד של בית הספר, האומרת: התאמת הריהוט לגילם של התלמידים והתאמת הציוד לדרישות תכנית הלימודים ולמספר התלמידים. היועץ המשפטי הטב את הנוסחה הלב לכך שבסעיף 9(ב) לחוק פיקוח על בתי ספר נאמר: במתן החלטתו בדבר העניינים המפורטים בסעיף קטן (א), יתחשב המנהל הכללי בסוג בית הספר ובגילם וצרכיהם של התלמידים. בפלים אחרות: אין אלו הנחיות שהוא חייב למלא אחריהן בטאח האחוזים, אלא הוא צריך להתחשב גם בסוג בית הספר.

היו"ר א. כץ:

דבר נוסף: כפי שידוע לחברי הוועדה תונח היום על שולחן הכנסת הצעת תיקון לחוק זה על ידי הפטולה לפיו תינתן סמכות לשר החינוך והתרבות לבצע את החוק בהדרגתיות לפי שיקול דעתו, מתוך הנחה שיש קרוב ל-4,000 מוסדות שהחוק חל עליהם ואין כוח אדם מספיק כדי לבצעו. כלומר הצעת התיקון משלימה את המחשבה, שהתבטאה אצל רוב הדוברים, שביצוע חוק זה חייב להתחשב בנתונים קונקרטיים של מספר תלמידים, של סוג בית הספר ושל מציאת מקום פיזי בעל רמה כדי להורות בו.

ג. אליעד:

יש לי הרגשה שהסדר הניתן כאן הוא גדול יותר מדי. צריך לדעת מה הפינימום של הנאים שלפטה טפנו לא יתיר משרד החינוך והתרבות קיומו של בית ספר. פינימום זה צריך להיות קבוע. הגמישות צריכה להיות לגבי מה שמעל לפינימום זה.

י. גולדשמידט:

למשרד החינוך לא היתה אפשרות אחרת מאשר לקבוע את ההנחיות של חש"ל. הוא לא יכול לקבוע הנחיות מיושנות. מאידך ציטט זה ההיפך הגמור ממה שמציע חבר-הכנסת אליעד, כי אין אלה תנאי פינימום אלא תנאי מכסימום. ההנחיות האחרונות קובעות את דעת העל שאפשר לדרוש משרותי המבנה, הציווד וכו'. אם זה הסטנדרט לא תהא כאן נכונות לוויחורים, אלא ידרוש את הטוב ביותר שאפשר לדרוש בשנת חש"ל.

אפרתי כבר בישיבה הקודמת שאין זה נכון לחשוב על בתי ספר פרטיים-פרטיים אך ורק כבתי ספר שהוקמו מטעמים עסקיים. אינני שולל את האפשרות שהמלמדים בהם הם גם מחנכים הרוצים לקדם את תלמידיהם ושואחד מפניעיהם הוא גם עסקי. התקנות צריכות להשאיר אפשרות פתוחה ליצירה פדגוגית שתימכן באותם בתי ספר, ולא מטעמים עסקיים, כדי לנסות דבר מה שהמדינה אינה חייבת או צריכה לחת. גם לגבי היוזמה הזאת חלים אותם כללים, וכעצם לא קיבלנו שום חשובה אחרת אלא שיקול דעתו של המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות. אם זו התשובה האחרונה, אנחנו צריכים לדעת זאת.

י. שריד:

בחוק החפירה הכנסת טאר. היא קבעה: לא יתן המנהל הכללי רשיון אלא אם הוא סבור כי תובטח רמה נאותה בהתאם לתקן ולנהוג בסוג בית הספר שהבקשה מתייחסת אליו בעניינים הפפורטיים להלן ופה בא פירוט אותם עניינים. כלומר החוק אוטר דברים מאד החלטיים.

כן נוסף אחזק ואוטר כי במתן החלטתו בדבר העניינים הפפורטיים בטעיף 9(א) יתחשב המנהל הכללי בסוג בית הספר, בגילם ובצרכיהם של התלמידים, הכל בהתאם לכללים שהתקין שר החינוך והתרבות ובהתייעצות עם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

תקנות הביצוע צריכות להיות תואמות את רוח החוק. אם נכתוב בתקנות הביצוע את הפינימום - לא השגנו ולא כלום.

לגבי בתי ספר קיימים

לחצנו על המוסחים לבינוי לברא בתביעות פינימליות הכרחיות כי אורבו שבתים ספר קיימים אי אפשר לדרוש את הפכסימום. נוסף לתנאים פינימליים אלה מעניק החוק מראש למנהל הכללי שיקול דעת במקרים מסויימים יכול המנהל הכללי לוטר כי גם את התנאים הפינימליים האלה אי אפשר לבצע תוך שנה אלא תוך שנתיים-שלוש ויתן רשיונות זמניים - הכל לפי סוג בית הספר ומידת האחריות שגילתה בעלות בית הספר עד אותו זמן.

ג. אליעד:

כדאי אולי לקבוע מה משך הזמן שתיחנו לבית הספר על מנת להגיע לרמה מסויימת.

י. שריד:

משך הזמן תלוי בטיב התיקונים. אם קיימים בבית ספר מסויים תנאים שאסור להחזיק בהם תלמידים אפילו יום אחד נאמר לבעל בית הספר שהוא חייב לתקן את בית הספר תוך שלושה חודשים או להחליף את מקומו. אם התנאים הם נטבליים והתיקון דורש שנה-שנתיים, ביתן את משך הזמן הדרוש.

י. שריד:

לדברי פר גולדשמידט: בוודאי שאין לזה כל שייכות ליוזמה פדגוגית. כל בית ספר מזכרח לפעול בהתאם לתוכנית לימודים מאושרת, אך אם בית ספר מסויים מגלה יוזמה פדגוגית ויש צורך לסטות לשם כך מן התוכנית או מדרכי הלימוד, אנחנו רק מברכים על כך. יחד עם זאת גם בית ספר המגלה יוזמה פדגוגית צריך לקיים את התנאים הפיזיים המינימליים.

פ. בן-פורת:

אני רוצה להזהיר את עצמנו מלהחליק את העניין עד שלא תשארנה לחוק שיניים. אנחנו עלולים לכרסם ולכרסם בחוק ולאשריר את משרד החינוך והתרבות ללא סככות ביצוע ולנו לא תהא שום זכות לבוא אחר כך ולשפרל מדוע בית ספר מסויים לא נסגר. אם יקרה מסון יוכל משרד החינוך לוטר, ובצדק, אתם לחצתם להתחשב יותר מדי. גם החוזר של מוסדות החינוך הפרטיים אינו מדבר על תוכניות או יוזמות פדגוגיות, אלא אך ורק על תנאים פיזיים ויש להניח שמתוך אותם 67 שחתמו על החוזר יש גם כאלה שצריכים להיסגר או שהם בדרך לפגירה.

שר החינוך, המנהל הכללי של משרד החינוך אופרים שהם יתחשבו. האם נרשום בתקנות את המלה "התחשבות"? אינני רוצה לתת למנהל בית הספר שיניים ללכת לבג צ בעניין זה. מוציאים רשיונות גם לעסקים אחרים, האם כתוב בתקנות איך יתן שר הפנים או שר הבריאות את הרשיון? לשר, לרשות המבצעת יש שיקול דעת. צריך להסתפק אם כן בפה שנאמר עד עכשיו בקשר להתחשבות. הכלליות כבר קיימת ואין כאן חשש לקיפוח מוסד מסויים. אני סומך על כלליות זו ופניח שאם נאמר שיתחשבו - יתחשבו, ואם יהיה בג צ יטביר המנהל הכללי למה נהג כך או אחרת.

י. גולדשמידט:

רציתי להביע את התקווה וההנחה שמה שפייב את בתי הספר הפרטיים יחייב לפי התקנות גם את המדינה. כיום ג' בשבוע שעבר ביקרה ועדת החינוך של הכנסת בבית-ספר רשמי, שבסך שנים אין בו בתי שימוש לתלמידים ולא נבנו בו בתי שימוש לילדים. מבחינה ציבורית יעמיד הדבר גם את חבר-הכנסת בן-פורת במצב לא נוח אם נהיה תקיפים וחזקים כלפי יוזמה, אם היא עסקית או פדגוגית, ונהיה רכים לגבי מה שקיים כבר בדיעבד.

א. רזיאל-נאור:

לאחר הדברים שהשמיע חבר-הכנסת בן-פורת אני חושבת שצריך לכתוב בתקנות שמהא התחשבות. אין זה קשה לשבת בוועדה ולהכין חוק ותקנות שיחפירו מאד, אך זכות האזרח לתבוע צדק מחייבת גם את מי שמחוקק חוקים אלה שהאפשרות לתבוע צדק לא תימנע בכל דרך שהיא. אינך יכול פראש ליצור מחסום כנגד פניית אזרח לבג צ.

אנחנו יודעים שהפציאות היא כזו שלא כיום בהג' אחד אפשר יהיה לשנות אותה. נכון שגם בפציאות קשה אסור שיהיו מוסדות המלמדים בתנאים גרועים ביותר, אך לשלוח תדרשו חצר גדולה ממנהל בית הספר כי הוא לא יוכל לעשות זאת. נכון אשר חבר-הכנסת גולדשמידט שנובעות מכך מסקנות המתייחסות גם לבתי הספר הרשמיים - מקלטים, שירותים וחצרות. נכון גם שלא צריך להחשיד את כל מי שבא לעסוק במתן חינוך שיש לו רק בוונות עסקיות. ייתכן שיש לו גם כוונות כאלה, אך מותר לו: עיטקו בחינוך והוא רוצה גם לחיות מכך. אם הוא מחנך ומקנה דעת ונאמן להתחייבות שקיבל על עצמו ברגע שהקים מוסד לצורך מסויים אי אפשר להתייחס אליו מלכתחילה כאל נוטה לרעות את הציבור.

בתקנות ובחוק צריכה להיות התחשבות. אני בעד זה שידרשו דרישות שלמטה מהן אי אפשר, אך בהתאם למציאות.

ד. קורן:

אני תומך באופן מוחלט בדבריו של חבר-הכנסת בן-פורת. המנהל הכללי הודיע הודעה והודעה זו מחייבת אותו, ואנחנו יודעים ששרד החינוך דואג שישפרו את התנאים. אינני רוצה לתת עילה בידי מי שתנאי בית הספר שלו הם באמת מתחת למינימום. ייתכן שמתוך אותם 67 שחתמו על החוזר רק ארבעה צריכים להיסגר, אך לא הייתי רוצה להכביד על המשרד בעניין זה. אנחנו צריכים לדאוג את דאגת התלמידים ולא רק את דאגת מי שרוצה להקים מפעל. גם על הרשויות המקומיות לוחץ משרד החינוך בדבר בתי ספר, שהם בפיקוח ולפי התקן, כשמשקו לא בסדר. לא הייתי רוצה להגביל את המשרד על ידי כך שנכתוב פעם נוספת את המלה "התחשב" בתקנות. אני מציע לרשום לפנינו את הודעת המנהל הכללי ותו לא.

ג. אליעד:

יש כמה דברים יסודיים אותם אני רוצה להבטיח: תוכנית לימודים, כושר מקצועי ובטיח כספי. כאשר אני קורא שמדברים על מגרש של בית הספר שלא יהיה פחות משני דונם אני שואל: האם באמת אתם מאמינים ששני דונם אלה ימצאו באיזה שהוא מקום בתל-אביב או בירושלים? אינני מתנגד שנקבע לנו דברים אלה כמטרה שאנו רוצים להגיע אליה, אך אני רוצה להיות בטוח שבית ספר לא ייסגר משום כך שאין לו מגרש של שני דונם.

הי"ד א. כץ:

מה הביטוי שאתה רוצה לתת לכך בחקנות?

ג. אליעד:

אני מעלה את הרעיון, משרד החינוך והתרבות מחוץ ידיעת החומר במלואו ידאג לציטוט במידה שיקבל את העקרונות שאני מציע.

אבל אני רוצה להבטיח שעל דברים כגון אלה לא ייסגרו בתי ספר, משרד החינוך צריך לקבוע לעצמו שיש דברים שהם בבחינת על זה ייהרג ולא יעבור, כמו תנאים מניטריים, תנאי אינורדר.

פ. בן-פורת:

מי ישקול זאת?

ג. אליעד:

המנהל הכללי.

אני מציע לוועדה לבקש ממשרד החינוך להבטיח כי בתי ספר ייסגרו רק כאשר תנאים מניטריים, תנאי אינורדר וכדומה הם למטה מן המינימום וכי על דברים אחרים לא ייסגרו בתי ספר.

הי"ד א. כץ:

יש פה שתי אפשרויות: 1. לומר למשרד את מה שכתוב בחוק, בו נאמר במפורש: יתחשב המנהל הכללי בסוג בית הספר ובגילם וצרכיהם של התלמידים. 2. להסתפק בכך שכתוב שיתחשבו בכפוף להודעת המנהל הכללי שהתחשבות אין פירושה סגירה טוטלית של בתי ספר פרטיים-פרטיים, אלא סגירתם של אלה שלא יעמדו באופן מוחלט בתנאים כמו תנאים מניטריים ואינורדר. מזה אפשר להבין שאם אין לבית הספר חצר של שני דונם לא יידרש בעל בית הספר לברג את הבניין או לקנות את הדונם החסר.

מוטיף ואומר: יש בתי ספר רשמיים - ציבוריים ופולכתיים, עירוניים, שאינם עומדים בדרישות ואם בעל בית ספר פרטי יגיש בג"צ ויטען מדוע באותם תנאים לבית ספר רשמי ניתן רשיון ולו לא, אינני יודע אם טענה זו לא תעמוד לו. יש להניח שמשרד החינוך לא יעשה לחברו מה ששנוא עליו ולא ידרוש מבתי ספר פרטיים דברים שאינם קיימים אצלו.

פ. לויין:

מבחינה עקרונית אינני חולק על דעותיו של חבר-הכנסת אליעד, אבל אני חושב שאת הנושא הזה כבר מיצינו. אנחנו יכולים להסתפק בקביעת העובדה שחברי הוועדה רשמו לפנייהם את הודעתו של המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות, כי בשעת מימוש חוק הפיקוח הוא יתחשב בהערות שנשמעו בוועדה.

פ. פרוש:

הצעתו של חבר-הכנסת לויין היא כה רחבה שלמעשה אין אנחנו מקבלים מפנה דבר. לעומת זאת אני חושב שיש צורך להדגיש שאנחנו מבקשים להפריד בין ענין זה של מלכתחילה לבין הענין של בדיעבד.

י. שריד:

כבר דיברתי על כך. הדרישות קטנות יותר לגבי בדיעבד וגדולות יותר לגבי מלכתחילה.

פ. פרוש:

מצד אחד לא יכול משרד החינוך לעמוד בדרישות של הבניה החדשה ומצד שני לחזור למטרת שניה אפילו - כך אני שומע - ואילו מצד שני רוצים להטיל תקנות כאלה גם על בדיעבד. יש בכך סתירה.

י. שריד:

אין מנוס מלהסתפק על שיקול הדעת של המנהל הכללי. אם המנהל הכללי יחזיק שעל ידי סגירת בית ספר מסויים הוא יכול להביא לכך שהייתה שתי משפחות יהיה עליו לשקול מה טוב יותר: שתי משפחות או משפחה אחת בתנאים יותר גרועים.

י. שריד:

לפי רוח הדברים שנאמרו כאן נראה לי שרוצים לסייג את הדברים ולא להשאיר אותם לשיקול דעת. צריך להיות לכם ברור שהאפשרות השניה שהעלה היושב-ראש משאירה הכל לשיקול דעתו של המנהל הכללי, וכל כך הרבה אינני דורש.

לגבי בתי ספר רשמיים: אינני רוצה שיתקבל הרושם שהמצב בבתי ספר אלה הוא בבל רצ. אם בשקיף על פני חנאי המבנים של החינוך הרשמי - גם בחינוך היסודי וגם בעל-יסודי - נראה כיצד תוקנו הדברים במשך עשר שנים, בהן היינו עדים לשת"פ לחפזות וגם לפיתוח. מה שנעשה במדינה בתחום הבניה בגבי ילדים ובבתי ספר יסודיים ועל-יסודיים, הכל בכספי המדינה, הוא למעלה מכל מה ששערנו וחלפנו בחלומותינו הטובים ביותר. מובן מאליו שגם כיום יש בעיות פה ושם והן מחריפות דווקא בשנה האחרונה כתוצאה מכך שתקציב הפיתוח אינו מספיק וכתוצאה מכך שבמקומות שיש כסף לבנייה אין אפשרות לבנות בגלל מחסור בעובדים ובכל מה שקשור להתשת קצב הבניה. לבי רחב כשראיתי מה נעשה בתחום הבניה בקטע שבין באר-שבע לאילת, לרבות בתי ספר כפריים ואזוריים. נכון שבהל-אביב וגם בחיפה לא הגענו עדיין לרמה של ערד ואילת. נכון שיש מקומות בהם חסרים בתי שימוש בבית הספר, אך זוהי אזלח יד של האנשים במקום. מצידנו בעיה זו אינה קיימת.

היה זמן-שרטת האחזקה של בתי ספר מוחזקים היתה נמוכה הרבה יותר מרמת האחזקה בערים הגדולות. אני יכול לבשר לכם שרמת האחזקה בבתי הספר המוחזקים גבוהה כיום הרבה יותר מאשר בבתי הספר העירוניים.

פ. פרוש: כמה שנוגע לחינוך מוכר - האם הכרה בבית ספר חדש תהיה תלויה בכך אם המבנה הוקם לאור ההנחיות האלה?

י. שריד: אני מדבר על הקיים: אם יסתבר שיש עוד מקום או מקומות בחינוך העצמאי שבהם מלפדים בבנינים שבשום פנים ואופן אסור להחזיק שם ילדים, נסגור אותם על דעתך ועל דעת כולם.

פ. פרוש: וכאשר לבית ספר חדש?

י. שריד: בית ספר חדש לא יפתח יותר בכך או בבית-כנסת.

א. ורדיגר: יש כאן שדה פעולה רחב למדי למשרד החינוך ולמנהל הכללי שלו לפעול ואני חושב שאיננו צריכים להוסיף או לגרוע. המנהל הכללי בוודאי יעשה לפי שיקול דעתו.

הייתי רוצה לדעת אם יש פיקוח על בתי הספר הפרטיים לגבי שכר הלימוד. לפני שבוע נחקלתי במקרה בו נדרש תלמיד שנרשם לבית ספר פרטי דו שנתי מקצועי בתל-אביב לשלם מיד עם ההרשמה את שכר הלימוד מראש. איך ייתכן שלאחר שיש כבר חוק, לאחר שידוע שיש פיקוח, לדרוש מן התלמיד לשלם את שכר הלימוד עבור השנתיים מראש?

הי. א. כץ: זה בניגוד לחוק שכר התקבל בכנסת.

א. ורדיגר: נאמר לאותו תלמיד, שפנה אלי, כי אם לא יחתום על שטרות או צ'קים לשנתיים לא יתקבל. אם היו מבקשים ממנו לחתום על שטרות לשנה, הרי זה מקובל ברוב בתי הספר. אך לכל הקורא? וכאשר שאל התלמיד ופה אם לא ירצה להמשיך ללמוד לאחר שנה היתה החשובה שאת הכסף הם אינם מחזירים.

י. שריד: חסור לי אחר כך את שם בית הספר.

הי. א. כץ: לטיבות - לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת האומרת כי יש להסתפק בנוסח כולל מבלי להתייחס להנחיות המפורטות שהובאו בחוזר המיוחד (תש"ל). כלומר הגישה, החצר, מספר הכיתות, חדרי הלימוד, הספח והשירות - כל אלה יקבעו בהתאם לסוג בית הספר. גיל התלמידים. התאמת הצירוף לדרישות תוכנית

היו"ר א. כץ:

וצעה שניה האופרת כי ההנחיות הקבועה בהתאם לחוזר הפנהל הכללי מס' 1 ושנת חש"ל. לפעשה אין הבדל גדול בין שתי ההצעות, כי לפי שתיהן קובע מסופו של דבר שיקול דעתו של הפנהל הכללי.

אני מעמיד להצבעה את שתי ההצעות.

ה צ ב ה

הוחלט: לקבל את ההצעה האופרת כי ההנחיות הקבועה בהתאם לחוזר הפנהל הכללי מס' 1 משנת חש"ל.

היו"ר א. כץ:

לפעשה בתקבלה ההצעה שהובאה בהצעה המקורית של משרד החינוך והתרבות.

אני קובע שבזה פולאה חובת ההתייעצות של משרד החינוך והתרבות עם ועדת החינוך והתרבות לצורך קביעת הכללים.

ב. חילופי דעות לסיכום הדיון בענין מעמד המורה בישראל*

מונחת בפניכם טיוטה של נקודות לסיכום

הדיון בנושא זה.

מע"ף ב1:

מה פירוש "אקדמיזציה"?

א. ורדיגר:

פירושו דבר שיחרום להעלאת רמתו של המורה בישראל.

היו"ר א. כץ:

מע"ף ב2:

אין צורך להזכיר את המפקח המקבל לפעשה הוראות.

ד. סורן:

השאלה אם אנחנו רוצים בדמות של מפקח המקבל הוראות בלבד. אני מוכן ליצור מע"ף

היו"ר א. כץ:

חדש שידבר במפקח.

פרדס ~~במסגרת~~ אותו?

י. גולדשמידט:

כי אני חושב שצריך לתת לו יוזמה לניצול ואין הוא צריך להיות צינור להעברת הוראות

היו"ר א. כץ:

בלבד.

מע"ף ב3:

יש כאן שני אלמנטים: האחד - רמת השכר ותנאי העבודה השגם הם גורמים הקובעים בנושא של מסטופ המורה. השני - מבנה סולם השכר ישונה בכיוון דיפרנציאציה של הנושא. הובאה גם הצעה לדיפרנציאציה על ידי ד"ר שאיר שפירא, המושך להוצאתו בוועדה.

במע"ף 3 תכלול רק את השכר ותנאי העבודה ואילו במע"ף נפרד תדבר על המבנה של

ד. סורן:

דיפרנציאציה.

אני מסכים.

היו"ר א. כץ:

מע"ף ב7:

הכוונה לתת אפשרות קידום למורה כמורה

היו"ר א. כץ:

למנהל. ברור שכל אחריות נוספת צריכה להיות פלווה בפיצוי כספי מתאים.

סעיף 8:

קווי המדיניות החינוכית מתבצעים הן בתא
המקומי - בית הספר, והן בתאים ארציים כמו ועדות של משרד החינוך
והתרבות וועדות משותפות, ועדות העוסקות בהתוויית מדיניות זו. הסעיף
אומר כי המורה ישותף באותם תהליכים.

גם בבתי הספר?

א. ורדיגר:

כן. יש בתי ספר שיש להם קווי מדיניות
חינוכית.

היו"ר א. כץ:

אני מזמין את חברי הוועדה לפתוח בדיון.

צריך לעבד את הנקודות שהובאו בפנינו
לטייטה בהתחשב בהערות שהושמעו כאן.
לאחר שתוכן הטיוטה נדון לגופם של דברים.

ד. קורן:

כדאי לבחור ועדה בת שלושה חברים, כראשותו
של היושב-ראש, לניסוח.

א. ורדיגר:

יש להכניס בסיכום גם מן הפרובלימטיקה
שבענין. ציון נקודות בלבד אינו יכול
לתח ביטוי לכל מה ששמענו. אני מבקשת שבניסוח ינסו להיכנס לעצם
הבעיה.

ז. הרמן:

בכל אותן עשר הנקודות לא מדובר כמעט
על מהות המורה, על הזדהותו עם תפקידו
וטעירותו לענין שגם הם גורמים משפיעים.

י. גולדשמידט:

עלינו לתת את הדעת לשאלה מה המשפעות
המעשית של סיכומי ועדת החינוך והמלצותיה. האם יהיה זה סימפוזיון
עיוני על סטטוס המורה והגורמים המשפיעים עליו או שעניינו בתובנות
לאלו שהן פטרות, לצעדים של מדיניות וחקיקה. הדבר מתבקש בסיכום זה
יותר מאשר בסיכומים אחרים משום שהוא עומד בסכנה מובהקת של סיכום
סימפוזיוני, ולא לזה נתנה הכנסת את זמנה.

נקודה זו עמדה הן לנגד המציע והן לנגד
רוב חברי הוועדה. הבעיה בהתחשב
בתקנון הכנסת - איך לתרגם נושא זה לתרגום אופרטיבי.

היו"ר א. כץ:

למעשה אין שני הדברים סותרים זה את זה:
המסמך שינוסח ישא אופי של מסקנות, כפי שמקובל בכנסת, אך תהא בו חוות
דעת של הוועדה לגבי נושאים אלה והשלכותיהם האופרטיביות כלפי העוסקים
בצד האופרטיבי, שהם משרד החינוך והתרבות בעיקר, הרשויות המקומיות,
ארגוני המורים ובמידה מסוימת המוסדות להכשרת מורים. הדברים צריכים
להיות מנוסחים לא בבחינת דיקטטים, אלא כדברים הפנטאים מה חושבת
הוועדה.

נקודות שהדעות לגביהן יהיו חלוקות אציע
לא להכניס. נכניס רק אותם דברים שהוועדה רובה ככולה מחייבת. לכך
יהיה משקל.

אני מקבל את הצעת חברי הכנסת ורדיגר.

לקבוע ועדת ניסוח.

הנושא אינו בשל עדיין לוועדת ניסוח.
כדאי לקיים דיון נוסף של השעה וחצי.

י. גולדשמידט:

גם בשלב זה, כדי שהשיחה תתקיים, ארשה
לצנפי להתיעץ עם חברי ועדה ולנסח

היו"ר א. כץ:

טיוטה ראשונה.